

สภาพ ปัญหาและแนวทางพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูยุคดิจิทัล
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ
Situations, Problems, and Guidelines for Developing
the Desirable Characteristics of Teachers in the Digital Era Affiliated
to Bueng Kan Primary Educational Service Area Office

วารภรณ์ อิมใจ¹, ไพฑูรย์ พวงยอด²
Waraporn Imjai¹, Paitoon Puangyod²

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบสภาพคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ จำแนกตามสถานภาพและขนาดโรงเรียน 2) ศึกษาปัญหาและแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูยุคดิจิทัล กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู 469 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาเป็นแบบสอบถาม คำถามปลายเปิด ค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 0.80 - 1.00 ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ ระหว่าง 0.33 - 0.70 สถิติที่ใช้ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบสมมติฐานโดยใช้ค่าที่ แบบ Independent Samples และการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว

ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูยุคดิจิทัล โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก การเปรียบเทียบสภาพการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูยุคดิจิทัล ตามสถานภาพพบว่า ไม่แตกต่างกัน เมื่อเปรียบเทียบจำแนกตามขนาดโรงเรียนพบว่า แตกต่างกัน 2) ปัญหาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูยุคดิจิทัล ครูมีความรู้ไม่ครอบคลุม มีอุปกรณ์ เทคโนโลยีไม่เพียงพอ มีความสามัคคีในการทำงานน้อย มีการสอนที่ไม่หลากหลาย ใช้คำพูดไม่เหมาะสม แนวทางการพัฒนา ครูหมั่นศึกษาและพัฒนาตนเอง ร่วมกิจกรรมฝึกอบรมอย่างต่อเนื่อง เพิ่มงบประมาณให้เพียงพอ และจัดหางบประมาณสนับสนุน ครูมีความสามัคคีในการทำงาน มีการประชุมร่วมกัน ผู้บริหารส่งเสริมสนับสนุนจัดอบรมพัฒนากิจกรรมการสอนให้ครูเกิดการศึกษาด้วยตนเอง และสร้างองค์ความรู้การพูดสื่อสารระหว่างครูกับผู้เรียน

คำสำคัญ : แนวทางพัฒนา / คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครู / ครูยุคดิจิทัล

Received : 17 พฤศจิกายน 2564

Revised : 24 มกราคม 2565

Accepted : 7 กุมภาพันธ์ 2565

¹ นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารและพัฒนการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม, Master's degree student Department of Educational Administration and Development, Faculty of Education, Nakhon Phanom University

² อาจารย์ประจำ สาขาวิชาการบริหารและพัฒนการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม, Lecturer, Department of Educational Administration and Development, Faculty of Education, Nakhon Phanom University

*Corresponding author: 606150101073@npu.ac.th

ABSTRACT

The purposes of this research were (1) to study and compare the situations of desirable characteristics of teachers in the digital era classified by status and school size, and (2) to study the problems and guidelines for developing the desirable characteristics of teachers in the digital era. The samples used were 469 school administrators and teachers. The instrument employed is a questionnaire of open-ended questions with the index of item congruence (IC) in the range of 0.80 -1.00, and the discrimination in the range of 0.33 - 0.70. The statistics employed were percentage, mean, standard deviation, t-test (Independent Samples), and One-way analysis of variance.

The results were found that (1) the situations of desirable characteristics of teachers in the digital era overall were at a high level. By comparison with the status of developing the desirable characteristics of the teachers in the digital era as their status, it was not different overall. In comparison to the school size, it was different. (2) For the problems and desirable characteristics of teachers in the digital era, teachers' knowledge is insufficient and it does not cover the contents. There is not enough technology and equipment. Teachers have less unity in their work; they have not various teaching activities and use their words inappropriately. The developing guidelines are that teachers should be constantly studying, developing themselves, participating in training activities, increasing the budgets to be sufficient and providing the budgets. Teachers have united in their work, and have meeting together. The administrators promote, support the training, and develop teaching activities for teachers by their self-study as well as build a body of knowledge on oral communication between teachers and learners

Keywords: Guidelines / The desirable characteristics of teachers / Teacher in digital era

บทนำ

โลกได้ก้าวเข้าสู่ยุคสังคมดิจิทัล (Digital Economy) หรือ ยุคเศรษฐกิจใหม่ (New Economy) ชีวิตประจำวันของผู้คนในสังคม มีความคุ้นเคยกับการใช้ระบบสื่อสารข้อมูล คอมพิวเตอร์และระบบสารสนเทศ (IT) ต่าง ๆ ซึ่งเข้ามาอำนวยความสะดวกในชีวิตประจำวันมากขึ้น โลกดิจิทัลวันนี้จึงมีความสำคัญมากต่อมนุษย์ยุคนี้ สภาพสังคมโลกที่เปลี่ยนแปลงในปัจจุบันรวมทั้งคุณภาพของผู้เรียนที่สะท้อนจากผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของผู้เรียนต่ำลง ผลักดันให้ครูต้องมีสมรรถนะสูงขึ้น มุมมองหนึ่งของ

การผลิตครู คุณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษาให้มีคุณภาพ คือ การพัฒนาสมรรถนะทางวิชาชีพตามระดับชั้นของหน้าที่หรือตำแหน่งงานที่กำหนดไว้แล้ว โดยเฉพาะครูซึ่งสามารถสร้างเป็นหลักสูตรในระบบการฝึกหัดครูหรือเพิ่มพูนได้จากหลักสูตรและประสบการณ์ในการฝึกอบรมประจำการ ทั้งนี้สมรรถนะที่สูงขึ้นของครูไม่จำเพาะแต่เพียงการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับประสบการณ์ของนักเรียนเท่านั้น แต่ยังสามารถเผชิญสถานการณ์ของสังคมทั้งในปัจจุบันและอนาคตได้ (Office of the Education Council, 2013)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ได้ให้ความสำคัญของการพัฒนาครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา ให้มีระบบและกระบวนการผลิตพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา ให้มีคุณภาพและมาตรฐานที่เหมาะสมกับการเป็นวิชาชีพชั้นสูงโดยการกำกับและประสาน ให้สถาบัน ที่มีหน้าที่ผลิตและพัฒนาครู คณาจารย์ รวมทั้งบุคลากรทางการศึกษาให้มีความพร้อม และมีความเข้มแข็ง ในการเตรียมบุคลากรใหม่ และพัฒนาบุคลากรประจำการอย่างต่อเนื่อง (กระทรวงศึกษาธิการ, 2545) ครูในยุคการศึกษา 4.0 ต้องมีความรู้ในวิชาที่สอนเป็นอย่างดี เป็นครูมืออาชีพ พัฒนาสู่การเป็นครูในยุคดิจิทัล โดยออกแบบกิจกรรมที่บูรณาการกับการทำงาน ดังนั้น ครูผู้สอนในยุคดิจิทัลมีบทบาทไม่ใช่เพียงผู้บรรยายเท่านั้น ครูผู้สอนจะกลายเป็นที่ปรึกษา และให้แนวทางผู้เรียนในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล เป็นเครื่องมือในการค้นคว้าหาแหล่งทรัพยากรความรู้ที่ต้องการ (จิณฉวีตร ปะโคทัง, 2561) ครูผู้สอน ต้องเปลี่ยนบทบาทจากผู้ถ่ายทอดความรู้ เป็นผู้อำนวยความรู้เพื่อให้พร้อมต่อการเรียนการสอนในยุคสมัยใหม่ ครูไทยจำนวนมาก จึงเหมือนถูกปล่อยลอยอย่างโดดเดี่ยวท่ามกลางความเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก (ไพฑูรย์ สีนลาร์ตัน, 2560) การสอนของครูในปัจจุบัน พบว่าครูยังถ่ายทอดความรู้แบบสอนวิชา ส่งผลให้ผู้เรียนมีคุณสมบัติ คือ ขาดภาวะผู้นำ ครูต้องออกแบบการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับระดับพัฒนาการของผู้เรียน สามารถประเมินลูกศิษย์แต่ละคนได้ว่ามีพื้นความรู้เพียงใด เพื่อออกแบบการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน และประเมินความก้าวหน้าของผู้เรียนแต่ละกลุ่มเป็น (วิจารณ์ พานิช, 2557) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ มีโรงเรียนในสังกัด 212 แห่งมีผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 223 คน และครูผู้สอนจำนวน 2,593 คน จากสภาพสังคมในปัจจุบันที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ทำให้บริบทในด้านต่าง ๆ ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬต้องเปลี่ยนตามไปด้วย ไม่ว่าจะเป็นด้านนโยบาย

การศึกษาด้านการบริหารงานทั่วไป หรือแม้แต่สภาพแวดล้อม ส่งผลให้องค์กรต้องปรับเปลี่ยนวิธีการดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมาย ซึ่งครูเช่นกันต้องมีการปรับเปลี่ยนคุณลักษณะหรือวิธีการสอนต่าง ๆ แม้กระทั่งทัศนคติ เพื่อให้เข้ากับสภาพของประเทศไทยในปัจจุบัน สอดคล้องกับเป้าหมายของรัฐบาลที่ได้ตั้งเป้าหมายเอาไว้ในการนำพาประเทศเข้าสู่ยุคไทยแลนด์ 4.0

จากเหตุผลดังกล่าวเห็นได้ว่า ผู้ศึกษามีความสนใจที่จะศึกษาเรื่อง สภาพ ปัญหาและแนวทางพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ เพื่อที่จะนำผลการศึกษาไปเป็นสารสนเทศสำหรับครูในโรงเรียนและปรับปรุงหาแนวทางในการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูให้เหมาะกับยุคสมัย มีคุณภาพต่อไป อีกทั้งผลของการศึกษาสามารถนำไปใช้ในโรงเรียนที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพของโรงเรียนในการจัดการศึกษาในยุคดิจิทัล

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบสภาพคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ จำแนกตามสถานภาพและขนาดโรงเรียน
2. เพื่อศึกษาปัญหาและแนวทางพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ

สมมติฐานการวิจัย

1. ผู้บริหารสถานศึกษาและครู ที่มีสถานภาพต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬแตกต่างกัน
2. ผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนที่มีขนาดแตกต่างกันมีการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬแตกต่างกัน

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยเรื่องสภาพ ปัญหาและแนวทางพัฒนา คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ ผู้ศึกษาได้ศึกษา ตามกรอบแนวคิดของ พอดดา บุตรสุทธีวงศ์ (2550 : 1) ; สุมน อมรวิวัฒน์ (2554 : 1) ; โฉมทัย อุดมบุญญานุกภาพ (2554 : 1) ; อารุง จันทวานิช (2554 : 15 -20) ; ถนอมพร เลหาจรัสแสง (2556 : 15-19) ; พิณสุดา สิริรังศรี (2557 : 6) ; ไพฑูรย์ สีนลาร์ตัน (2557 : 18) ; อ่องจิต เมธย ประภาส (2557 : 7) ; สุนทร สีนพานนท์ (2558 : 25-26) ผู้ศึกษาได้สรุปเป็นกรอบแนวคิดของการศึกษาครั้งนี้ 5 ด้าน ดังนี้

- (1) ด้านความเป็นผู้เชี่ยวชาญเนื้อหาและทักษะ การสอนดิจิทัล
- (2) ด้านทักษะการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล
- (3) ด้านการทำงานแบบร่วมแรงร่วมใจ
- (4) ด้านสร้างสรรค์กิจกรรมการเรียนรู้
- (5) ด้านความรัก ความปรารถนาดี ต่อผู้เรียน

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรที่ใช้ในการศึกษาได้แก่ ผู้บริหาร สถานศึกษาและครู โรงเรียนประถมศึกษา และโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1 ปีการศึกษา 2564 จาก 249 โรงเรียน จำนวน 1,959 คน จำแนกเป็นผู้บริหาร สถานศึกษา จำนวน 267 คน และครู จำนวน 1,692 คน

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ผู้บริหาร สถานศึกษาและครูในโรงเรียนประถมศึกษา และโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ ปีการศึกษา 2564 จำนวน 496 คน จำแนกเป็นผู้บริหาร สถานศึกษา จำนวน 91 คน และครู จำนวน 378 คน การ กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างใช้เกณฑ์ร้อยละ และได้มาโดย การสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling)

3. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา แบบสอบถาม (Questionnaire) และแบบสอบถามปลายเปิด โดยแบ่ง ออกเป็น 3 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบ แบบสอบถาม ได้แก่ สถานภาพและขนาดโรงเรียน เป็นแบบ

ตรวจสอบรายการ (Check List) ตอนที่ 2 สภาพ คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูยุคดิจิทัล แบบสอบถามเป็น แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ค่าดัชนีความ สอดคล้องเท่ากับ 0.80 - 1.00 มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อ ระหว่าง 0.33 - 0.70 มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.92 ตอนที่ 3 ปัญหาและแนวทางพัฒนาคุณลักษณะที่พึง ประสงค์ของครูยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาบึงกาฬ แบบสอบถามเป็นแบบปลายเปิด

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ ข้อมูล

4.1 การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้เก็บ รวบรวมข้อมูลโดยส่งแบบสอบถามให้กลุ่มตัวอย่างด้วยตนเอง และส่งในรูปแบบ Google Form ผ่านระบบออนไลน์ และได้แบบสอบถามคืนจำนวน 469 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 พร้อมทั้งตรวจสอบความถูกต้องของแบบสอบถาม

4.2 การวิเคราะห์ข้อมูล

จากการวิจัย เรื่อง สภาพ ปัญหา และแนวทางพัฒนา คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ 1. ผลการวิเคราะห์ สภาพคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูยุคดิจิทัล สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ พบว่า สภาพคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูยุคดิจิทัล สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ โดย ภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 2 ด้าน และอยู่ในระดับมาก 3 ด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านที่ ความรัก ความปรารถนาดี ต่อผู้เรียนและด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านที่ 4 สร้างสรรค์ กิจกรรมการเรียนรู้ รายละเอียดดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพ คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ โดยรวมและ รายด้าน

สภาพคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูยุคดิจิทัล	ระดับการปฏิบัติ		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. ด้านความเป็นผู้เชี่ยวชาญเนื้อหาและทักษะการสอนดิจิทัล	4.50	0.29	มากที่สุด
2. ด้านทักษะการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล	4.40	0.34	มาก
3. ด้านการทำงานแบบร่วมแรงร่วมใจ	4.43	0.35	มาก
4. ด้านสร้างสรรค์กิจกรรมการเรียนรู้	4.35	0.36	มาก
5. ด้านความรัก ความปรารถนาดี ต่อผู้เรียน	4.65	0.32	มากที่สุด
รวม	4.47	0.24	มาก

2. ผลการเปรียบเทียบสภาพคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านความเป็นผู้เชี่ยวชาญเนื้อหาและทักษะการสอนดิจิทัล ด้านทักษะการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล ด้านความรัก ความปรารถนาดี ต่อผู้เรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และด้านการทำงานแบบร่วมแรงร่วมใจ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านสร้างสรรค์กิจกรรมการเรียนรู้ ไม่แตกต่างกัน รายละเอียดดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบสภาพคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ จำแนกตามสภาพโดยรวมและจำแนกเป็นรายด้าน

สภาพการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูยุคดิจิทัล	สถานภาพ				t	Sig
	ผู้บริหารสถานศึกษา		ครู			
	\bar{X}	S.D	\bar{X}	S.D		
1. ด้านความเป็นผู้เชี่ยวชาญเนื้อหาและทักษะการสอนดิจิทัล	4.48	0.31	4.50	0.29	.84	.40
2. ด้านทักษะการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล	4.39	0.39	4.40	0.33	.23	.82
3. ด้านการทำงานแบบร่วมแรงร่วมใจ	4.47	0.37	4.42	0.34	1.02	.31
4. ด้านสร้างสรรค์กิจกรรมการเรียนรู้	4.35	0.41	4.35	0.35	.09	.93
5. ด้านความรัก ความปรารถนาดี ต่อผู้เรียน	4.67	0.36	4.64	0.31	.80	.43
รวม	4.47	0.28	4.46	0.23	.18	.86

ผลการเปรียบเทียบสภาพคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านความเป็นผู้เชี่ยวชาญเนื้อหาและทักษะการสอนดิจิทัล ด้านทักษะการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล ด้านความรัก ความปรารถนาดี ต่อ

ผู้เรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และด้านการทำงานแบบร่วมแรงร่วมใจ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านสร้างสรรค์กิจกรรมการเรียนรู้ ไม่แตกต่างกัน รายละเอียดดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 แสดงผลการเปรียบเทียบสภาพคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ จำแนกตามขนาดโรงเรียน

สภาพการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูยุคดิจิทัล	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig
1. ด้านความเป็นผู้เชี่ยวชาญเนื้อหาและทักษะการสอนดิจิทัล	ระหว่างกลุ่ม	1.69	2	.85	10.41**	.00
	ภายในกลุ่ม	37.85	466	.08		
	รวม	39.55	486			
2. ด้านทักษะการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล	ระหว่างกลุ่ม	1.23	2	.62	5.29**	.01
	ภายในกลุ่ม	54.29	466	.12		
	รวม	55.52	468			
3. ด้านการทำงานแบบร่วมแรงร่วมใจ	ระหว่างกลุ่ม	.96	2	.48	4.00*	.02
	ภายในกลุ่ม	55.83	466	.12		
	รวม	56.79	468			
4. ด้านสร้างสรรค์กิจกรรมการเรียนรู้	ระหว่างกลุ่ม	0.2	2	.01	.07	.93
	ภายในกลุ่ม	61.46	466	.13		
	รวม	61.48	468			
5. ด้านความรัก ความปรารถนาดี ต่อผู้เรียน	ระหว่างกลุ่ม	2.41	2	1.21	12.28**	.00
	ภายในกลุ่ม	45.82	466	.10		
	รวม	48.23	468			
โดยรวม	ระหว่างกลุ่ม	.89	2	.44	7.97**	.00
	ภายในกลุ่ม	25.95	466	.06		
	รวม	26.84	468			

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษา สภาพ ปัญหา และแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ ผู้ศึกษาสรุปผลการศึกษาดังนี้

1. ผลการศึกษาสภาพคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ โดยรวมอยู่ในระดับมาก

เมื่อพิจารณาตามสถานภาพ พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีความคิดเห็นต่อสภาพคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูยุคดิจิทัล โดยรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อ

พิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 1 ด้าน และอยู่ในระดับมาก 4 ด้าน ส่วนครุมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูยุคดิจิทัล โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 1 ด้าน อยู่ในระดับมาก 4 ด้าน

เมื่อพิจารณาตามขนาดโรงเรียน พบว่า ผู้บริหารและครูในโรงเรียนขนาดเล็กมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูยุคดิจิทัล โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 1 ด้าน และอยู่ในระดับมาก 4 ด้าน ผู้บริหารและครูในโรงเรียนขนาดกลางมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูยุคดิจิทัลโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 1 ด้าน อยู่ในระดับมาก 4 ด้าน ส่วนผู้บริหารและครูในโรงเรียนขนาดใหญ่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูยุคดิจิทัล โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 1 ด้านและอยู่ในระดับมาก 4 ด้าน

ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบสภาพคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูยุคดิจิทัลสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ จำแนกตามสถานภาพ โดยรวมและรายด้านพบว่า ไม่แตกต่างกัน

ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบสภาพคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูยุคดิจิทัลสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ จำแนกตามขนาดโรงเรียน ระหว่างโรงเรียนขนาดเล็ก โรงเรียนขนาดกลางและโรงเรียนขนาดใหญ่ พบว่า โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2. ผลการวิเคราะห์ปัญหา และแนวทางพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูยุคดิจิทัลสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ ทั้ง 5 ด้าน สูงสุด แต่ละด้านสรุปผลได้ดังนี้ ด้านที่ 1 ครูมีความรู้เนื้อหาไม่ครอบคลุม ด้านที่ 2 ครูมีอุปกรณ์และสื่อเทคโนโลยีดิจิทัลไม่เพียงพอ ด้านที่ 3 ครูมีความสามัคคีในการทำงานน้อย ด้านที่ 4 ครูมีกิจกรรมการเรียนการสอนที่ไม่หลากหลาย ด้านที่ 5 ครูใช้คำพูดไม่เหมาะสมต่อผู้เรียน

ผลการวิเคราะห์แนวทางพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูยุคดิจิทัล ทั้ง 5 ด้าน ผู้ศึกษาสรุปผล

การศึกษาครั้งนี้ ด้านที่ 1 ครูหมั่นศึกษาและพัฒนาตนเองอยู่เสมอ ควรร่วมกิจกรรมการฝึกอบรมหรือกิจกรรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเพื่อนครูทั้งในและนอกโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง ด้านที่ 2 เพิ่มงบประมาณให้เพียงพอ สำนักงานเขตพื้นที่ต้องช่วยเหลือและให้ช่วยเหลือจัดสรรงบประมาณได้เพื่อใช้ในการพัฒนาเทคโนโลยีให้มีคุณภาพดียิ่งขึ้น ด้านที่ 3 ผู้บริหารสถานศึกษาจัดให้มีการประชุมร่วมกันเพื่อสร้างข้อตกลงและการยอมรับในองค์กร ด้านที่ 4 ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมสนับสนุนจัดอบรมการพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนให้กับครูและบุคลากรทางการศึกษาเพื่อให้เกิดการศึกษาด้วยตนเอง ด้านที่ 5 ผู้บริหารสถานศึกษาสร้างองค์ความรู้และแนวทางในการพูดสื่อสารระหว่างครูกับผู้เรียนด้วยถ้อยคำที่สุภาพและเหมาะสม

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาสภาพ ปัญหาและแนวทางพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ ผู้ศึกษาได้อภิปรายผลดังนี้

1. สภาพคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 2 ด้าน อยู่ในระดับมาก 3 ด้าน ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจาก ครูเป็นผู้ที่มีความรู้ดี ทั้งความรู้ในวิชาที่สอน ความรู้ในวิชาชีพครูและหาความรู้เพิ่มเติมอยู่เสมอ มีความสามารถในการสอน สอนเข้าใจใช้จิตวิทยาการเรียนรู้อาศัยวิธีสอนต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม มีจรรยาบรรณของความเป็นครูมีคุณธรรมสูง มีเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพครู มีบุคลิกภาพดีสุขภาพแข็งแรง กริยาท่าทางเรียบร้อย แต่งกายสุภาพเป็นตัวอย่างที่ดีแก่ศิษย์ ยนต์ ชุ่มจิต. (2534 : 112) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย ลาย วรเจริญ (2559 : 64-66) ซึ่งได้ทำการศึกษาเรื่อง บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาครูให้มีคุณลักษณะในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า สภาพการพัฒนาครู โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุดสอดคล้องกับ บุชบา คำนนท์ (2559 : 80) ได้ทำวิจัยเรื่อง คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารในทัศนะของครูโรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

มัธยมศึกษา เขต 2 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

2. ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบสภาพคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูยุคดิจิทัลสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ จำแนกตามสถานภาพความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู โดยภาพรวม พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูยุคดิจิทัล ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ครูมีการปรับเปลี่ยนไปตามยุคตามสมัย เพื่อให้ทันสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป โดยเฉพาะในยุคปัจจุบันยุคแห่งเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารที่ทันสมัย มีความก้าวหน้า และสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้มากและรวดเร็วขึ้น (อ่องจิต เมษยะประภาส. 2557 : 7) สอดคล้องกับ วารสารวิชาการ เรื่องคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครูในกลุ่มโรงเรียนอำเภอศรีสวัสดิ์ 2 ของ แสงแข ทิพย์อักษร และปิ่นนิชา อุตตะมะเวทิน (2564 : 663-664) ผลการเปรียบเทียบพบว่า ครูที่มีเพศและประสบการณ์ในการปฏิบัติงานต่างกัน มีทัศนะต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมและภาพรวมไม่ต่างกัน สอดคล้องกับ Bayar (2014 : Abstract) ได้ศึกษาองค์ประกอบของกิจกรรมพัฒนา ประสิทธิภาพความเชี่ยวชาญในรูปแบบข้อสัญญาทัศนคติของครู จากการศึกษาครู ประถมศึกษาในเมืองใหญ่ของประเทศตุรกี พบว่า ความพร้อมในการทำงานของครูสัมพันธ์กับความสำเร็จของนักเรียนมีการจัดอบรมเพื่อพัฒนาความเชี่ยวชาญในการสอนจากการศึกษาเอกสารของกระทรวงศึกษาธิการ และการรวบรวมข้อมูลพบว่าองค์ประกอบที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของกิจกรรมพัฒนาความเชี่ยวชาญ

ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบสภาพคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ จำแนกตามขนาดโรงเรียนระหว่างโรงเรียนขนาดเล็ก โรงเรียนขนาดกลาง และโรงเรียนขนาดใหญ่ โดยรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก การพัฒนาครูเป็นหน้าที่ของต้นสังกัด และมีองค์กรกลางด้านนโยบายและส่งเสริมการพัฒนาครู ที่ยังคงต้องการการกระจายการพัฒนาไปสถานศึกษาโดยตรง ตามความต้องการการพัฒนาที่แท้จริงของครู ความเสมอภาคในโอกาสได้รับ

การพัฒนาระหว่างครูในเมืองและครูในชนบทครูในโรงเรียนขนาดใหญ่และครูในโรงเรียนขนาดกลางหรือขนาดเล็ก โดยเฉพาะนวัตกรรมการพัฒนาที่หลากหลายที่ให้ความสำคัญว่าครูคือผู้เรียนที่ต้องแสวงหาและได้รับการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง เพื่อศิษย์ที่มีคุณภาพ พินสุดา สิริธรงค์ศรี. (2557 : 6) สอดคล้องกับ Bass Bernard M (2008 : 78-79) ได้วิจัยเรื่องคุณลักษณะของ ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา และได้สรุปว่า ครูใหญ่โรงเรียนมัธยมศึกษาควรมีคุณลักษณะที่ดี ดังนี้ เป็นผู้มีความรับผิดชอบ เป็นผู้มีความคิดและมองการณ์ไกล มีความสามารถในเชิงบริหาร มีความสามารถในการกระตุ้นบุคลากรอื่น ๆ มีความเป็นนักวิชาการมีความรู้ในวิชาชีพ มีอุดมการณ์ในอาชีพ และการปฏิบัติงาน สอดคล้องกับ

ศุภมาส วิสัยนาม (2560 : 74) ซึ่งได้ทำวิจัยเรื่อง คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี ผลการเปรียบเทียบคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามขนาดสถานศึกษา โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ปัญหาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูยุคดิจิทัล ทั้ง 5 ด้าน ด้านที่ 1 ครูมีความรู้เนื้อหาไม่ครอบคลุม ด้านที่ 2 ครูมีอุปกรณ์และสื่อเทคโนโลยีดิจิทัลไม่เพียงพอ ด้านที่ 3 ครูมีความสามัคคีในการทำงานน้อย ด้านที่ 4 ครูมีกิจกรรมการเรียนการสอนที่ไม่หลากหลาย ด้านที่ 5 ครูใช้คำพูดไม่เหมาะสมต่อผู้เรียน ทั้งนี้เนื่องจาก ระบบการพัฒนาครูของประเทศยังไม่มีหน่วยงานหรือเจ้าภาพหลักที่ทำหน้าที่ดูแล กำกับติดตาม วางระบบและวางแผนในการพัฒนาภาพรวม มีหลายหน่วยงานจัดอบรมขาดระบบฐานข้อมูลของครู ขาดการวางแผนร่วมกัน ทำให้การพัฒนาไม่มีประสิทธิภาพใดการดำเนินงานซ้ำซ้อน ไม่เกิดความคุ้มค่า กลไกการขับเคลื่อนเพื่อพัฒนาครู ขาดกลไกในการร่วมพลังขับเคลื่อนเพื่อพัฒนาวิชาชีพครูให้เป็นวิชาชีพชั้นสูง ไม่มีระบบการบริหารจัดการ นิเทศติดตามผลที่จะช่วยในการพัฒนาครู ระบบการนิเทศช่วยเหลือครูยังมีความอ่อนแอ และรวมไปถึงการพัฒนาตนเองของครู ซึ่งต้องอาศัยความตระหนักและความร่วมมือจากทุกภาคส่วน รวมถึงการเปิดใจ รับสิ่งใหม่และการปรับตัวของครูด้วย สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2556 : 1) สอดคล้องกับ

กฤติพงษ์ โภคาพานิช (2563 : 64-66) ได้ทำการวิจัยเรื่อง สภาพปัจจุบัน ปัญหา และแนวทางการพัฒนาครูของ โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มุกดาหาร ปัญหาการพัฒนาครูของโรงเรียนในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มุกดาหาร จำแนก ตามตามระดับของการเปิดสอน โดยรวมแตกต่างกันอย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การ วิจัยในชั้นเรียน การใช้สื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษาและ การฝึกอบรม สัมมนาและการศึกษาต่อ มีความคิดเห็น แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกนั้นไม่ แตกต่างกัน

การวิเคราะห์แนวทางพัฒนาคุณลักษณะที่ พึงประสงค์ของครูยุคดิจิทัล ทั้ง 5 ด้าน ด้านที่ 1 ครูหมั่น ศึกษาและพัฒนาตนเองอยู่เสมอ ควรร่วมกิจกรรมการ ฝึกอบรมหรือกิจกรรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเพื่อนครูทั้ง ในและนอกโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง ด้านที่ 2 เพิ่มงบประมาณ ให้เพียงพอ สำนักงานเขตพื้นที่ต้องช่วยดูแลและให้ช่วยเหลือ จัดสรรงบประมาณได้ เพื่อใช้ในการพัฒนาเทคโนโลยีให้มี คุณภาพดียิ่งขึ้น ด้านที่ 3 ผู้บริหารสถานศึกษาจัดให้มีการ ประชุมร่วมกันเพื่อสร้างข้อตกลงและการยอมรับในองค์กร ด้านที่ 4 ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมสนับสนุนจัดอบรมการ พัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนให้กับครูและบุคลากร ทางการศึกษาเพื่อให้เกิดการศึกษาด้วยตนเอง ด้านที่ 5 ผู้บริหารสถานศึกษา สร้างองค์ความรู้และแนวทางในการพูด สื่อสารระหว่างครูกับผู้เรียนด้วยถ้อยคำที่สุภาพและ เหมาะสม อันเนื่องมาจาก จัดระบบและกลไกในการพัฒนา ครูให้มีคุณภาพสามารถจัดการเรียนการสอน การบริหาร จัดการและสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนที่ส่งผลถึง คุณภาพผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ พัฒนาระบบการ บริหารจัดการให้มีประสิทธิภาพที่เอื้อต่อการปฏิบัติงานของ ครู จัดระบบการส่งเสริม สนับสนุนการจัดการเรียนการสอน ให้เอื้อต่อการปฏิบัติงานของครูและ จัดระบบการเสริมสร้าง ขวัญกำลังใจและความก้าวหน้าในวิชาชีพของครู พิเชิต ฤทธิ จรุงญ (2555 : 117) สอดคล้องกับ กฤติพงษ์ โภคาพานิช (2563 : 64-66) ทำการวิจัยเรื่อง สภาพปัจจุบัน ปัญหา และแนวทางการพัฒนาครูของโรงเรียนในสังกัดสำนักงาน

เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มุกดาหาร แนวทางการ พัฒนาครูของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษามุกดาหารที่สำคัญมีดังนี้ ด้านการจัดการเรียน การสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ได้แก่ การมีส่วนร่วมของครู และนักเรียนหาวิธีการพัฒนาผู้เรียน ด้านการวิจัยในชั้น เรียน ได้แก่ กระบวนการทำวิจัย การสร้างนวัตกรรม การ เขียนโครงร่าง การวิจัย การสร้างเครื่องมือและการเก็บรวม รวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลและการเขียนรายงานวิจัยใน ชั้นเรียน ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ได้แก่ การ วัดผลและประเมินผล และด้านการใช้สื่อและเทคโนโลยี ทางการศึกษา ได้แก่ การส่งเสริมและพัฒนาความรู้ ความสามารถการใช้สื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษาและ การนิเทศ

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ผลจากการศึกษา สภาพคุณลักษณะที่ พึงประสงค์ของครูยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษา บึงกาฬ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านสร้างสรรค์กิจกรรมการเรียนรู้ ดังนั้น สถานศึกษาควร สนับสนุนด้านนวัตกรรม และจัดอบรมการพัฒนา นวัตกรรม แพลตฟอร์ม และสร้างสรรค์ เพื่อใช้ในการจัดการกิจกรรมการเรียน การสอนให้กับผู้บริหารสถานศึกษาครูและบุคลากรทางการ ศึกษา

1.2 ผู้บริหารสถานศึกษาและครู ควรนำเอาผล การศึกษาไปใช้เป็นแนวทาง ในการบริหารจัดการและ ปรับปรุงการพัฒนาคุณลักษณะของครูให้มีประสิทธิภาพมาก ยิ่งขึ้น

2 ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาด้านสร้างสรรค์กิจกรรมการ เรียนรู้ในเชิงลึกและได้แนวทางการพัฒนาเพื่อยกระดับ คุณภาพทางการศึกษาต่อไป

2.2 ควรมีการศึกษาสภาพ ปัญหา และ แนวทางการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครู ในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเขตอื่น ๆ และ หน่วยการศึกษาที่มีบริบทใกล้เคียงกันเพื่อเป็นแนวทางใน การพัฒนาครูในอนาคต

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2545). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 (ฉบับที่ 2) และที่แก้ไขเพิ่มเติม พุทธศักราช 2545. กรุงเทพมหานคร: บริษัทสยามสปอร์ตซินดิเค จำกัด.
- กฤติพงศ์ โภคาพานิช. (2563). สภาพปัจจุบัน ปัญหา และแนวทางการพัฒนาครูของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาชุมพวงเขต 2. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต สกลนคร : มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- จิณฉัตร ปะโคทั้ง. (2561). *ภาวะผู้นำยุคดิจิทัล สำหรับผู้บริหารสถานศึกษามีอาชีพ.อุบลราชธานี: มหาวิทยาลัยราชภัฏ อุบลราชธานี.*
- โณทัย อุดมบุญญาภาพ. (2554). คุณลักษณะครูรุ่นใหม่กับการปฏิรูปหลักสูตรครู ในศตวรรษที่ 21 (ออนไลน์).สืบค้นจาก. <<http://www.thatpanom.com>> 27 มิถุนายน 2564.
- ณอมพร เลาหจรัสแสง. (2556). *ทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 เพื่อการพัฒนาอาจารย์ของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่. เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.*
- บุษบา คำนนท์ (2559). คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหาร ในทศ นะของครูโรงเรียนสุรศักดิ์ มนตรีสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2. วิทยานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต ชลบุรี : มหาวิทยาลัยบูรพา
- พิชิต ฤทธิ์จัญญ. (2555). *หลักการวัดและประเมินผลการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ :* เข้าที่ออฟเคอร์มีส์.
- พิณสุดา สิริธรรค์. (2557). *การยกระดับคุณภาพครูไทยในศตวรรษที่ 21. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานส่งเสริมสังคมแห่งการเรียนรู้และคุณภาพเยาวชน (สสค.).*
- ไพฑูริย์ สีนลารัตน์. (2557). *ลัทธิลักษณะของครูผู้นำ. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.*
- _____. (2560). *ความเป็นผู้นำทางการศึกษา. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย.*
- พอดดา บุตรสุขธิวงศ์. (2550). *ครูดีที่ชาติต้องการ วารสารวิทยาจารย์. 106 (3). หน้า 38 – 41.*
- ยนต์ ชุมจิต. (2534) *ความเป็นครูตามหลักสูตรวิทยาลัยครู สาขาวิชาการศึกษา พ.ศ. 2530. กรุงเทพฯ: โอ เอส ปรี้นติ้งเฮาส์.*
- ลาญ วรเจริญ. (2559). บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาครูให้มีลักษณะในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2. การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ศึกษามหาบัณฑิต พิษณุโลก : มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- วิจารณ์ พานิช. (2557). *วิธีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ 21. กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิสดศรีสฤษดิ์วงศ์.*
- ศุภมาส วิสีขนาม. (2560). *คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จันทบุรี. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต จันทบุรี : มหาวิทยาลัยรำไพพรรณี.*
- แสงแข ทิพย์อักษร และ ปิ่นนิชา อุตตะมะเวทิน. (2564). *“คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครูในกลุ่มโรงเรียน อำเภอศรีสวัสดิ์ 2,” วารสารวิชาการสถาบันเทคโนโลยีแห่งสุวรรณภูมิ. 7(1) : 665 ; มกราคม - มิถุนายน.*
- สุนธ์ สีนพานนท์. (2558). *การจัดการเรียนรู้ของครูยุคใหม่เพื่อพัฒนาทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร : ห้างหุ้นส่วนจำกัด 9119 เทคนิควิธีตั้ง.*
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2556). *บทวิเคราะห์สถานภาพการพัฒนาครูทั้งระบบและข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาครูเพื่อคุณภาพผู้เรียน. พิมพ์ครั้งที่ 1 กรุงเทพมหานคร : บริษัท ฟริกหวานกราฟฟิค จำกัด.*
- อ่องจิต เมธยะประภาส. (2557). *คุณลักษณะของครูและนักเรียนในศตวรรษที่ 21. GotoKnow.2558.*
<<https://www.gotoknow.org/posts/589309>> 27 มิถุนายน 2564.

- อำรุง จันทวานิช. (2554). โรงเรียนสมบูรณ์แบบ. วารสารวิชาการ ปีที่ 6 ฉบับที่ 1 หน้า 20 – 23 Department of Education, Training and Employment, Queensland Government.(2557). Quality of a Good Teacher. (ออนไลน์). สืบค้นจาก <<http://education.qld.gov.au/>> 27 มิถุนายน 2564.
- Bass Bernard M. (2008). **Stag dills Handbook of Leadership: A Survey of Theory and Research**. New York : The Free Press.
- Bayar. (2014). **Financial Development and Economic Growth in Emerging Asian Countries**. Yilmaz.
- Office of the Education Council. (2013). Framework and Direction of Education Country (2012-2015) support education policy government. Bangkok: Limited partnership Charoenphon graphics.